
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338

А. О. Ходжаян, д. е. н., професор,
Б. А. Ганжа, аспірант**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
НЕФОРМАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ**

Анотація. Розглянуто становлення концептуальних основ державного регулювання неформального сектору економіки. Проаналізовано трактування вченими сутності та складових державного регулювання неформального сектору економіки, наведено власне визначення цього поняття. Стаття присвячена комплексному дослідженню функцій, напрямів та критеріїв державного регулювання неформального сектору економіки. З'ясовані особливості моделей регулювання неформального сектору економіки. Доведено, що державне регулювання неформального сектору економіки може здійснюватись за такими моделями: модель ринкового регулювання, модель ринкового регулювання з елементами державного; модель державного регулювання. Обґрунтовано, що нині в Україні більш дієвим буде використання непрямих інструментів державного впливу на неформальний сектор економіки. Систематизовані напрями державного регулювання неформального сектору економіки, серед яких виділено правовий, інституційний, моніторинго-інформаційний, контрольний. Доведено, що головними критеріями ефективності державного регулювання детінізації неформального сектору економіки є показники, що характеризують рівень зайнятості у формальному секторі економіки, рівень добробуту зайнятих, динаміку податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, зміну ВВП тощо.

Ключові слова: неформальний сектор економіки; інструменти державного впливу; моделі регулювання; напрями регулювання.

А. А. Ходжаян, д. з. н., професор,
Б. А. Ганжа, аспірант**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
НЕФОРМАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ**

Аннотация. Рассмотрено становление концептуальных основ государственного регулирования неформального сектора экономики. Проанализированы трактовки учеными сущности и составляющих государственного регулирования неформального сектора экономики, наведено собственное определение этого понятия. Статья посвящена комплексному исследованию функций, направлений и критериев государственного регулирования неформального сектора экономики. Выявлены особенности моделей регулирования неформального сектора экономики. Доказано, что государственное регулирование неформального сектора экономики может осуществляться по таким моделям: модель рыночного регулирования, модель рынка регулирования с элементами государственного; модель государственного регулирования. Обосновано, что сейчас в Украине более действенным будет использование косвенных инструментов государственного воздействия на неформальный сектор экономики. Систематизированы направления государственного регулирования неформального сектора экономики, среди которых выделено правовой, институциональный, мониторинго-информационный, контрольный. Доказано, что главными критериями эффективности государственного регулирования детенизации неформального сектора экономики являются показатели, характеризующие уровень занятости в формальном секторе экономики, уровень благосостояния занятых, динамику налоговых поступлений в бюджеты различных уровней, изменение ВВП и тому подобное.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Ключевые слова: неформальный сектор экономики; инструменты государственного воздействия; модели регулирования; направления регулирования.

A. A. Khojayan, Doctor of Economic Sciences, Professor,
B. A. Ganja, Postgraduate

**CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE INFORMAL SECTOR
OF ECONOMY STATE REGULATING**

Abstract. *The establishing of the conceptual background of the state regulating of the informal sector of economy has been viewed. The scientists' interpretations concerning the context and the components of the state regulating of the informal sector of economy have been analyzed, the own definition of the notion has been given. The article deals with the complex researching of the functions, directions and criteria of the state regulating of the informal sector of economy. The peculiarities of the models of the state regulating of the informal sector of economy have been studied. It has been proved that the state regulating of the informal sector of economy can be implemented by using such models: the model of the market regulating, the model of the market regulating with the elements of the state one; the model of the state regulating. It has been grounded that using indirect instruments of the state influence on the informal sector of economy is more efficient. The directions of the state regulating of the informal sector of economy among which are the legal, institutional, monitoring and informational, controlling ones have been systematized. It has been proved that the basic efficiency criteria of the state regulating of legalization of the informal sector of economy are the indexes that characterize the level of employment in the informal sector of economy, the level of citizens' wellbeing, the dynamics of tax earnings to the budget of different levels, the change of national income.*

Keywords: *informal sector of economy; instruments of state influence; regulating models; directions of regulating.*

Актуальність теми дослідження. Визначальною детермінантою стимулювання процесів детінізації неформального сектору економіки є розробка концептуальних засад державного регулювання та формування ефективної державної політики у цьому контексті. Однак, це одне із найскладніших завдань в силу таких причин. На методологічному рівні відсутнє єдине бачення причин та значення неформального сектору економіки, а отже - форм та методів можливого державного впливу на ці процеси. У практичній площині складність процесів державного регулювання неформального сектору економіки проявляється у тому, що його суб'єкти схильні приховувати свою діяльність, постає питання дієвості, необхідності та можливості впливу на них. Тому, розробка теоретичних, практичних засад державного регулювання детінізації неформального сектору є важливим та актуальним завданням сучасних економічних досліджень.

Постановка проблеми. Неформальний сектор економіки є складовим елементом економічної системи країни. Його масштаби, тенденції переходу суб'єктів із неформального сектору у формальний залежать від дієвості державного впливу. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває уточнення завдань, функцій державних регуляторних органів, форм та напрямів їх діяльності. У цьому контексті потребує негайного вирішення питання розробки інструментів та напрямів державного впливу на детінізацію неформального сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні і практичні аспекти державного регулювання економіки, висвітлюються у роботах В.Бакуменко, В. Бодрова, О. Григорської, О.С. Лесної та інших вчених. Аналіз неформального сектору економіки, наслідків його впливу на стан національної економіки представлені працями О. Барановського, З. Варналія, В. Гуменюка, Д. Кауфмана, І. Мазур, В. Приходька, Е. Фейге, М. Флейчук, Ю. Харазішвілі, А. Ходжаян та інших. Проте, віддаючи належне цінності попередніх досліджень, існує потреба у розробці концептуальних засад державного регулювання неформального сектору економіки у частині уточнення

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

функцій, напрямів, критерії державного регулювання в умов стрімкого зростання масштабів останнього.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Нині в Україні в Законі «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» поняття «державне регулювання» трактується як напрям державної політики, який націлений на вдосконалення регулювання відносин між органами державної влади та суб'єктами господарювання з метою недопущення прийняття неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності [1].

У наукових публікаціях сьогодення представлені різні погляди на тлумачення поняття «державне регулювання економіки», яке вчені розглядають як: комплекс заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які здійснюють правомочні державні установи та суспільні організації з метою стабілізації та адаптації існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються (В. Бодров, О. С. Лесная); форму державного впливу на економічну систему (Н. Саніахметова, Ю. Ковбасюк та В. Бакуменко.). При цьому регулюючий вплив держави на економічні процеси здійснюється відповідними засобами з метою орієнтації суб'єктів господарювання та окремих громадян на досягнення конкретних цілей і раціональних пріоритетів державної політики. Державне регулювання спрямоване на реалізацію всіх функцій держави й покликане створити умови для раціонального функціонування ринкового господарства в державі [2, с. 57; 3, с. 17, 101–102].

Державне регулювання економіки, як економічну категорію, що відображає відносини держави з господарюючими суб'єктами у процесі координації дій останніх для досягнення пропорційності всіх економічних процесів на макrorівні з метою забезпечення умов стабільного зростання прибутковості економіки, підвищення умов соціально-економічного захисту і загального добробуту громадян країни трактує І. Я. Чугунов [4].

На думку О. Григорської, державне регулювання економіки - це процес, що спрямований на приведення загальнонаціональних інтересів держави та інтересів її суб'єктів у відповідність до інтересів суб'єктів господарювання та населення шляхом їх найкращого узгодження з метою досягнення цілей і вирішення завдань суспільного розвитку [5].

В. Бодров вважає, що державне регулювання економіки – це комплекс заходів, інструментів, методів і механізмів координації економічних відносин у суспільстві, суб'єктом якої є держава та її інститути з притаманним їм важелями цілеспрямованого впливу на перебіг господарських процесів [6, с. 143–146].

О. С. Лесная вивчає державне регулювання економіки як систему заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які здійснюють правомочні державні установи та суспільні організації з метою стабілізації та адаптації існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються [7, с. 27].

Державне регулювання економіки як одну з форм державного впливу на економіку шляхом встановлення та застосування державними органами правил, націлених на коригування економічної діяльності фізичних і юридичних осіб, що підтримується можливістю застосування правових санкцій при їх порушенні трактує Н. Саніахметова [8].

На думку Ю. Ковбасюк та В.Бакуменко, державне регулювання економіки являє собою вплив держави на економічну систему, націлений на виконання завдань економічної політики [9, с. 153–154].

М. Латинін доводить, що державне регулювання – це встановлення державою загальних правил поведінки (діяльності) учасників суспільних відносин і їх коригуванні залежно від умов, які змінюються [10].

Державне регулювання неформального сектору економіки необхідно розуміти як процес, що опосередковує взаємодію суб'єкта (органів влади та управління, учасників неформальних відносин) і об'єкта регулювання (економічні відносини у неформальному секторі економіки). Цей процес передбачає вплив держави на суб'єктів НСЕ та ринкову кон'юнктуру для створення умов

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

для переходу їх у формальний сектор економіки, реалізації державних соціально-економічних пріоритетів і розробки єдиної концепції розвитку країни.

Учасниками неформальних відносин є: неформальні підприємства осіб, які працюють за власний рахунок – залежно від національних умов усі або тільки ті, що не зареєстровані відповідно до вимог національного законодавства; підприємствами неформальних роботодавців, що відповідають наведеним нижче критеріям: відсутність реєстрації підприємства; дрібний розмір підприємства за числом зайнятих (розмір може визначатися за чисельністю постійних найманих працівників, або за загальною чисельністю найманих працівників, або за загальним числом працівників, включаючи самого підприємця, партнерів по бізнесу та членів сім'ї, що беруть участь у виробництві, допомагають у власній справі); відсутність реєстрації найманих працівників підприємства (відсутність трудових угод, що передбачають сплату роботодавцем податків та внесків по соціальному страхуванню та захист з боку трудового законодавства).

Досліджуючи існуючі погляди науковців щодо трактування поняття "державне регулювання", можна виділити його ключові елементи (Таб. 1).

На основі дослідження існуючих наукових поглядів та авторської позиції щодо сутності неформального сектору та державного регулювання економіки визначено сутнісні характеристики державного регулювання неформального сектору економіки, а саме:

- відносини у сфері державного регулювання неформального сектору економіки базуються на закріплених законами та іншими нормативно-правовими актами, юридичних нормах, правилами неформальних відносин та звичками;
- економічна категорія, яка відображає відносини, що виникають між державою та суб'єктами неформального сектору економіки, до сфери впливу державного регулювання залучені всі макроекономічні суб'єкти держави, всі суб'єкти неформального сектору економіки;
- являє собою практичну діяльність органів державної влади у сфері законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру з метою детінізації неформального сектору економіки;
- реалізація державного регулювання забезпечується системою органів державної законодавчої, виконавчої та судової влади, які відповідно до законодавства наділені повноваженнями у сфері регулюючого впливу на неформальний сектор економіки.

Таблиця 1

Трактування вченими поняття «державне регулювання»

Автор	Трактування дефініції	Ключові елементи
1	2	3
Бодров В.	комплекс заходів, інструментів, методів і механізмів координації економічних відносин у суспільстві, суб'єктом якої є держава та її інститути з притаманним їм важелями цілеспрямованого впливу на перебіг господарських процесів	суб'єктом координації є держава та її інститути з притаманним їм важелями цілеспрямованого впливу на перебіг господарських процесів
Григорська О.В.	процес, що спрямований на приведення загальнонаціональних інтересів держави та інтересів її суб'єктів у відповідність до інтересів суб'єктів господарювання та населення шляхом їх найкращого узгодження з метою досягнення цілей і вирішення завдань суспільного розвитку	процес, що спрямований на приведення загальнонаціональних інтересів держави та інтересів її суб'єктів у відповідність до інтересів суб'єктів господарювання та населення
Лєсная О.С.	система заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які здійснюють правомочні державні установи та суспільні організації з метою стабілізації та адаптації існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються	система заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ*Продовження таблиці 1*

1	2	3
Чугунов І. Я.	економічна категорія, що відображає відносини держави з господарюючими суб'єктами у процесі координації дій останніх для досягнення пропорційності всіх економічних процесів на макрорівні з метою забезпечення умов стабільного зростання прибутковості економіки, підвищення умов соціально-економічного захисту і загального добробуту громадян	економічна категорія, що відображає відносини держави з господарюючими суб'єктами
Ковбасюк Ю., Бакуменко В.	вплив держави на економічну систему, націлений на виконання завдань економічної політики	вплив держави на економічну систему
Латинін М.	встановлення державою загальних правил поведінки (діяльності) учасників суспільних відносин і їх коригуванні залежно від умов, які змінюються	встановлення державою загальних правил поведінки (діяльності) учасників суспільних відносин

Підсумовуючи викладене вище можна дати таке визначення поняття “державне регулювання неформального сектору економіки” – це економічна категорія, яка відображає відносини між державою в особі органів влади, управління та учасників неформального сектору економіки в частині заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру з метою приведення інтересів суб'єктів господарювання та інтересів учасників НСЕ у відповідність до загальнонаціональних інтересів та інтересів всього населення країни.

Державне регулювання неформального сектору економіки може здійснюватись за такими моделями: модель ринкового регулювання, модель ринкового регулювання з елементами державного; модель державного регулювання НСЕ (Рис. 1). Виділяючи у розрізі державного регулювання системне та несистемне, науково обґрунтоване та стихійне (хаотичне), ринкове та адміністративне, інституціональне, економічне, соціально або ринково орієнтоване, загальне і спеціальне регулювання, пряме і опосередковане, короткострокове і довгострокове [11; 12; 13, с. 217–222], модель ринкового регулювання неформального сектору економіки доцільно охарактеризувати як несистемне, стихійне, інституціональне, ринково орієнтоване. Домінують при цьому правила та звички, ринкові важелі впливу на формування попиту та пропозиції, саморегулювання неформального сектору економіки шляхом досягнення рівноваги між попитом та пропозицією на робочу силу.

Пріоритетами моделі ринкового регулювання з елементами державного є саморегулювання неформального сектору економіки шляхом досягнення рівноваги між попитом та пропозицією на робочу силу, ресурси, товари: створення умов для подальшого переходу суб'єктів НСЕ у формальний. За цієї моделі домінують непрямі методи впливу.

За моделі державного регулювання НСЕ пріоритетами є використання державного механізму регулювання з домінуванням прямих методів впливу, проведення прискіпливого і частого моніторингу, координація діяльності суб'єктів, прийняття суворих обмежень, нормативів діяльності суб'єктів неформального сектору економіки.

Державне регулювання передбачає такі напрями як правовий, інституційний, моніторинго-інформаційний, контрольний. Напрямок інституційного забезпечення розвитку передбачає проведення інституційних реформ. Перш за все, з метою детінізації неформальних відносин на рівні неформальних правил необхідно відновити довіру до державних інститутів. Правовий напрям передбачає визначення правового статусу та правових основ функціонування різних форм власності, видів господарської діяльності, регулювання відносин між виробниками та споживачами товарів, послуг, виявлення випадків незаконної діяльності та запровадження відповідних заходів до порушників правових норм у суспільстві [14, с. 21].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

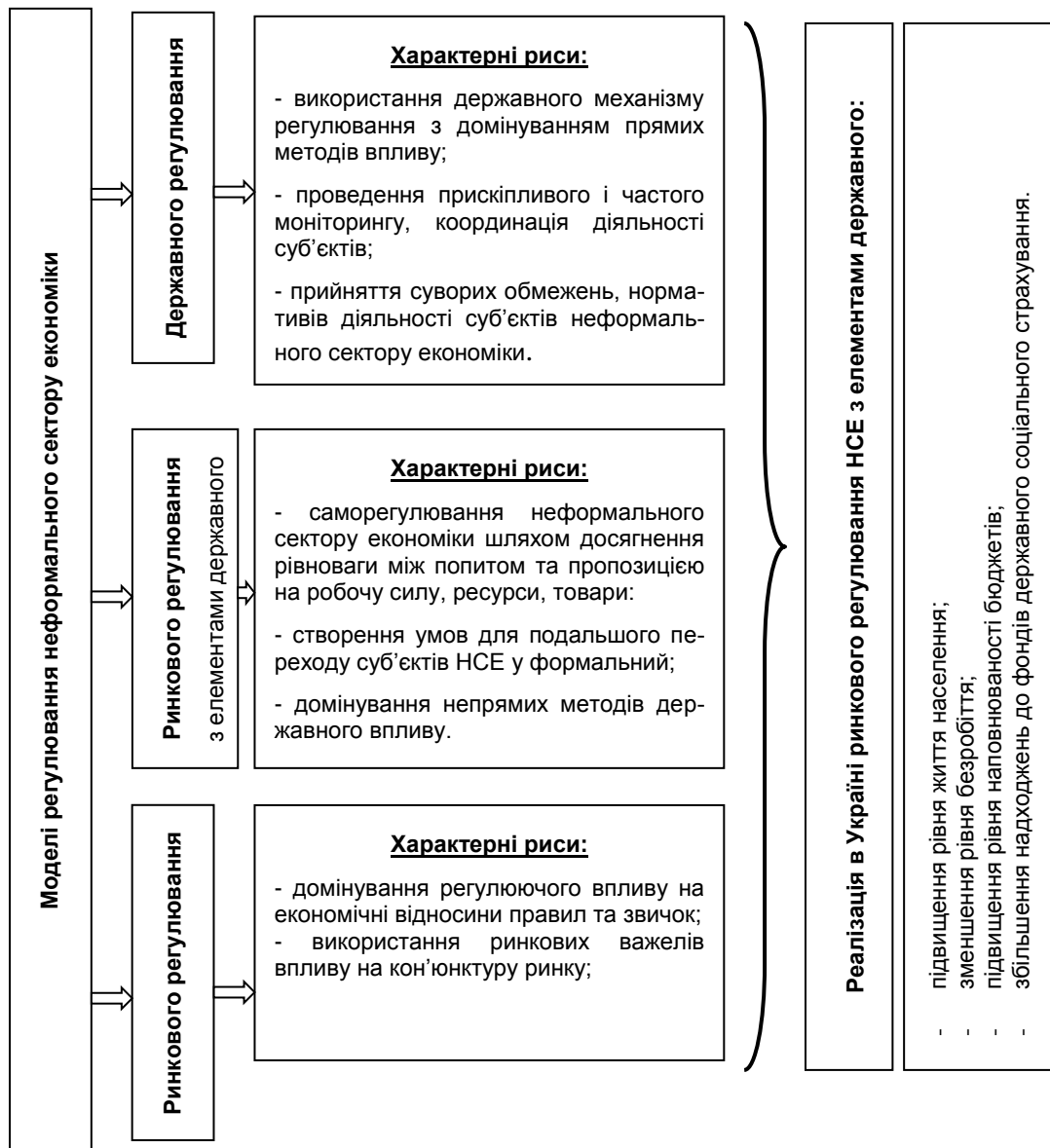

Рис.1. Моделі державного регулювання неформального сектору економіки

Джерело: розроблено автором самостійно

Неефективний розподіл регуляторних функцій органів державної влади щодо регулювання діяльності інфраструктурних інститутів не сприяють детінізації неформального сектору економіки. Моніторинго-інформаційний напрям державного регулювання передбачає з боку держави постійний моніторинг неформального сектору економіки, проведення роз'яснювальної та інформаційної роботи серед його учасників. Головними критеріями ефективності державного регулювання детінізації неформального сектору економіки є показники, що характеризують рівень зайнятості у формальному секторі економіки, рівень добробуту зайнятих, динаміку податкових надходжень від неформального сектору економіки, зміну ВВП тощо. Такий критерій ефективності

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

як зайнятість населення дає можливість забезпечити щорічні темпи зростання, приріст доходів населення тощо.

Прямий вплив на функціонування неформального сектору економіки. держава здійснює з використанням важелів адміністративного впливу (пов'язані із забезпеченням правової інфраструктури, і має на меті створення правових умов, найбільш сприятливих для зменшення масштабів неформального сектору економіки у частині захисту конкурентного середовища; гарантування прав власності та свободи прийняття економічних рішень), нормативно-правового та економічного характеру (Рис. 2). Прямі ж методи державного регулювання являють собою безпосередній вплив на діяльність неформального сектору економіки, змушуючи їх діяти не на основі вільного економічного вибору, а у відповідності до приписів держави.

До прямих інструментів впливу держави на неформальний сектор економіки доцільно віднести: державні програми підтримки суб'єктів неформального сектору економіки для забезпечення зайнятості населення, сприяння формуванню його доходів; надання приміщень, устаткування у тимчасове користування на пільгових умовах чи у лізинг. Непрямі інструменти впливу на неформальний сектор економіки полягають у формуванні системи мотивів і стимулів для роботи у формальному секторі економіки за допомогою комплексної податкової, бюджетної, структурної політики, здійснюваної за допомогою таких заходів як: спрощення діючого податкового законодавства та законодавства з питань регулювання господарської діяльності; зниження податкового навантаження; постійно діючої системи ефективної боротьби з корупцією.

Непрямі методи державного регулювання економіки передбачають використання інструментів впливу держави на неформальний сектор з метою забезпечення макроекономічних пропорцій розширеного відтворення, створює передумови до того, щоб самостійний вибір суб'єктів господарювання відбувався в межах державної стратегії розвитку і відповідав цілям державної економічної політики.

Основними ж інструментами непрямого регулювання є інструменти різних напрямів економічної політики держави (грошово-кредитної, фінансової, бюджетної, інвестиційної, інноваційної та амортизаційної).

За будь-яких моделей ринкової економіки, на думку Колот А. М., за державою завжди залишаються такі класичні функції, як: стимулювання ділової активності та боротьба з монополістичними тенденціями; захист прав власності; забезпечення законності і правопорядку у сфері господарювання, свободи підприємництва; регулювання грошового обігу, забезпечення стійкості національної валюти; формування та реалізація соціальної політики; контроль за зовнішньоекономічною діяльністю; забезпечення економічної й екологічної безпеки країни тощо [15, с. 122]. Колот А. М. наголошує, що нині держава насамперед має виконувати законодавчу функцію, яка має передусім суттєве стабілізуюче значення [15, с. 134].

Системний підхід до державного регулювання дозволяє виділити такі функції державного регулювання неформального сектору економіки: функція актуалізації цілей розвитку, яка передбачає формування програмно-цілевих механізмів державного регулювання, визначення цілей, пріоритетів і основних напрямів державного регулювання неформального сектору економіки; економічна, яка передбачає покращення інноваційного та інвестиційного клімату у формальному секторі економіки, наслідком чого має бути збільшення кількості діючих в Україні підприємств, відповідно - збільшення кількості працюючих у формальному секторі економіки; регулююча в частині формування правил гри, координування інтересів; стимулююча, що передбачає стимулювання процесів економічного розвитку особистості, територій, країни в частині формування регуляторів, здатних ефективно впливати на діяльність суб'єктів неформального сектору економіки і стимулювати процеси, що здійснюються у неформальному секторі економіки у бажаному для суспільства напрямі; соціальна - регулювання державою соціальних відносин між суб'єктами неформального сектору економіки; моніторингу, аналізу тенденцій та контролю. К. Р. Макконнелл і С. Л. Брю виділяють такі економічні функції держави: забезпечення функціонування рин-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

кової системи; захист конкуренції, розподілу та перерозподілу ресурсів, прибутку й багатства; контролю за рівнем зайнятості й інфляції; стимулювання економічного зростання [16].

Рис. 2. Система державного регулювання неформального сектору економіки
Джерело: розроблено автором

Реалізація державами соціальної функції відбулася в останні роки на тлі дії низки чинників, що стали джерелом серйозних фінансових і навіть моральних проблем. Ідеться про зростаючі масштаби імміграції, що збільшує частку домогосподарств з низькими доходами, підвищення частки осіб пенсійного віку у загальній чисельності населення, збільшення абсолютних і відносних показників неповних сімей, послаблення стимулів до пошуку роботи, що мало місце в ряді країн; необхідність зниження податкового тягаря для працівників, які, сплачуючи податки, поповнюють бюджети різних рівнів; зростання рівня безробіття [15, с. 136].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

А. Савченко, Г. Пухтаєвич акцентують увагу на таких функціях держави: розробка й затвердження правових основ економіки; визначення мети й пріоритетів макроекономічного розвитку; реалізація соціальних цінностей; регулювання економічної діяльності, спрямоване на вирівнювання сукупного попиту й пропозиції; захист конкуренції; перерозподіл доходів, спрямований на усунення надмірних відмінностей за рівнем доходів, властивих ринковій систем; фінансування суспільних благ і послуг [17].

Реалізація перерахованих вище функцій неформального сектору економіки має реалізовуватись через відповідні напрями державного регулювання.

Виходячи з викладеного, концептуальні підходи до державного регулювання детінізації неформального сектору економіки викладені таким чином. Провідна роль у регулюванні детінізації неформального сектору економіки належить таким заходам та інструментам державного регулювання як створення сприятливих режимів доступу до ресурсів, державні програми зайнятості, бюджетна підтримка роботодавців, бюджетні інвестиції, державні закупівлі, державні кредити тощо.

Сам неформальний сектор економіки, наслідки його детінізації сприяють зростанню доходів населення, які трансформуються в організовані заощадження та стимулюють інвестиційний попит. Стимулювання інвестиційного попиту має бути направлене на процес капіталотворення, який здатний забезпечити довгострокове зростання обсягів виробництва та заробітної плати працюючих. Зростання зайнятості та оплати праці позитивно впливає на динаміку споживчого попиту та динаміку заощаджень [18, с. 58].

У якості одного із напрямів підтримки переходу суб'єктів із неформального сектора економіки у формальний є обґрунтування суспільної доцільності та необхідності цього процесу та відповідна пропаганда серед населення. Здійснювати пропаганду мають органи державної влади та управління, органи місцевого самоврядування, засоби масової інформації, освітні заклади, включаючи відповідні теми у навчальні курси та програми.

Висновок. На основі дослідження існуючих наукових поглядів та авторської позиції щодо державного регулювання неформального сектору економіки визначено сутнісні характеристики державного регулювання неформального сектору економіки, систематизовано напрями та інструменти державного впливу, обґрунтовано доцільність використання моделі ринкового регулювання з елементами державного.

Література

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
2. Воротін, В. Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій : монографія / В. Є. Воротін. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 392 с.
3. Механизмы регулирования предпринимательской деятельности: монографія / А. И. Бутенко (отв. ред.), А. П. Зайцев, А. А. Барабаш, [та ін.]. – Одеса : ИПРЭИ НАН Украины, 2000. – 198 с.
4. Чугунов, І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку : монографія / І. Я. Чугунов. – К. : НІОС, 2003. – 488 с.
5. Григорська, О. Бюджетна політика як інструмент державного регулювання економіки / О. Григорська // Вісник антитимопольного комітету України. – 2011. – № 4. – С. 29–33.
6. Бодров, В. Г. Державне (урядове) регулювання економіки / В. Г. Бодров // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 4 : Галузеве управління / наук.-ред. кол. : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) [та ін.], 2011. – 285 с.
7. Лесная, О. С. Інституціональний механізм державного регулювання розвитку підприємництва : дис... кандидата наук з державного управління / О. С. Лесная.
8. Саниахметова, Н. А. Регулирование предпринимательской деятельности в Украине: организационно-правовые аспекты / Н. А. Саниахметова. – Одесса, 1998. – С. 122.
9. Ковбасюк, Ю. В. Державне регулювання в умовах ринкової економіки / Ю. В. Ковбасюк, В. Д. Бакуменко // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. кол. : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) [та ін.], 2011. – 310 с.
10. Латинін, М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : монографія / М. А. Латинін. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2006. – 320 с.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

11. Дмитриченко, Л. И. Государственное регулирование экономики: методология и теория: монографія / Л. И. Дмитриченко. – Донецк : УкрНТЭК, 2001. – 330 с.
12. Желюк, Т. Л. Управління довгостроковим розвитком національної економіки : методологічні та прикладні аспекти: монографія / Т. Л. Желюк. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2010. – 512 с.
13. Механізм // Економічна енциклопедія : у 3-х т. / редкол. : С. В. Мочерний [та ін.]. – К. : Академія, 2001. – Т. 2. – С. 355.
14. Босенко, А. В. Стратегія державного регулювання агропромислового комплексу / А. В. Босенко // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. Економіка. – 2011. – Вип. 5 (4). – С. 17–24.
15. Колот, А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : монографія / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2010. – 251 [5] с.
16. Кэмпбелл, Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика / Р. Кэмпбелл, С. Макконнелл, Л. Брю. – К., 2005.
17. Савченко, А. Державне регулювання ринкової економіки // Економіка України / А. Савченко, Г. Пухтаєвич. – 2006. – № 1. – С. 75-80.
18. Карпенко, С. П. Акцизне оподаткування в системі регулювання сукупного попиту : дис.на здобуття наукового ступеня кандид. екон. наук : спец. 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / С. П. Карпенко. – Чернігів, 2016. – 215 с.

References

1. Pro zasady derzhavnoi rehuliatornoj polityky u sferi hospodarskoj diialnosti [On the principles of state regulatory policy in the sphere of economic activity]. Zakon Ukrainy vid 11.09.2003 r. № 1160-IV - the Law of Ukraine dated 11.09.2003, №1160-IV – Retrieved from :<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> [in Ukrainian].
2. Vorotin, V. Ye. (2002). Makroekonomichne rehuliuвання v umovakh hlobalnykh transformatsii: monohrafiia [Macroeconomic regulation under global transformations: a monograph]. Kyiv : JADU edition, p. 392 [in Ukrainian].
3. Butenko, A. I., Zaitsev, A. P., Barabash, A. A. (2000) Mekhanizmy regulirovaniia predprinimatelskoj deiatelnosti [Mechanisms of business regulation]. Odesa: IPREEI NAS of Ukrain, p. 198 [in Ukrainian].
4. Chuhunov, I. Ya. (2003). Biudzhetni mekhanizm rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku : monohrafiia [Budget Economic Development control mechanism: a monograph]. Kyiv : NIOS, p. 488 [in Ukrainian].
5. Григорська, О. Бюджетна політика як інструмент державного регулювання економіки / О. Григорська // Вісник антимонаopolного комітету України. – 2011. – № 4. – С. 29–33 [in Ukrainian].
6. Bodrov, V. H., Izha, M. M. (2011). Derzhavne (uriadove) rehuliuвання ekonomiky [State (government) regulation of the economy]. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy – National Academy of State Administration of the President of Ukraine. Kyiv : NADU, 2011 [in Ukrainian].
7. Liesnaia, O. S. Instyutsionalnyi mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання rozvytku pidpriemnytstva [The institutional mechanism of state regulation of business development]. [in Ukrainian].
8. Saniakhmetova, N. A. (1998). Regulirovanie predprinimatelskoj deiatelnosti v Ukraine organizatsionno-pravovye aspekty [Regulation of business activity in Ukraine: organizational and legal aspects]. Odessa [in Russian].
9. Kovbasiuk, Yu. V., Bakumenko, V. D. (2011). Derzhavne rehuliuвання v umovakh rynkovoї ekonomiky [State regulation in the conditions of market economy]. Entsiklopedia derzhavnoho upravlinnia: u 8 t. - Encyclopedia of Public Administration. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy – National Academy of State Administration of the President of Ukraine. Kyiv: NADU, 2011 [in Ukrainian].
10. Latynin, M. A. (2006). Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання : monohrafiia [The agricultural sector of Ukraine's economy: government regulation mechanism: a monograph]. Kharkiv: Kharkiv Regional Institute of Public Administration of National Academy of Public Administration "Марістр" Edition [in Ukrainian].
11. Dmitrichenko L. (2001). IGosudarstvennoe regulirovanie ekonomiki metodologii i teorii: monohrafiia [State regulation of the economy: the theory and methodology: monograph]. Donetsk: UkrNTEK. [in Russian].
12. Zheliuk, T. L. (2010). Upravlinnia dovhostrokovym rozvytkom natsionalnoї ekonomiky: metodolohichni ta prykladni aspekty: monohrafiia [Managing long-term development of the national economy: methodological and applied aspects: Monograph]. Ternopil: Ekonomichna dumka TNEU [in Ukrainian].
13. Mochernyi, S. V. (2001). Mekhanizm [The mechanism]. Ekonomichna entsyklopedia: u 3-kh t. - Economic Encyclopedia: in 3 vol. Kyiv : Akademiia, Vol. 2, p. 355. [in Ukrainian].
14. Bosenko, A. V. (2011). Stratehiia derzhavnoho rehuliuвання ahropromyslovoho kompleksu [The strategy of state regulation of agro-industrial complex]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Ser. Ekonomika – Bulletin of Dnipropetrovsk University. Ser. Economy, Issue 5 (4), pp. 17–24 [in Ukrainian].
15. Kolot, A. M. (2010). Sotsialno-trudova sfera: stan vidnosyn, novi vyklyky, tendentsii rozvytku : monohrafiia [The social and labor sphere: the state of relations, new challenges, trends: Monograph]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
16. Kembell, R., Makonnell, S., Briu, L. (2005). Ekonomiks printsypy problemy i politika [Economics: Principles, Problems and Policies] [in Russian].
17. Savchenko, A., Pukhtaievych, H. (2006). Derzhavne rehuliuвання rynkovoї ekonomiky [State regulation of the market economy]. Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine, № 1, 75-80 [in Ukrainian].
18. Karpenko, S. P. (2016). Aktsyzne opodatkuвання v sistemirehuliuвання sukupnoho popytu [Excise taxation in aggregate demand control system]. Chernihiv [in Ukrainian].

Надійшла 15.07.2016